

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринки 10., П. пош.
Ковто пошт. шл. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редакції: пробіває
від 10—11 год. передпол.
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в ціну 5,000 000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 10 фр. фр.,
Італії 10 л., Німеччині 9,000,000
п. марок, Швейцарії 5 шв.
фр., Чехословаччині 30 ч. ко-
рон, Румунії 100 лей, Болга-
рії 50 л., Австрії 9,000,000
шл. Залив адреси 500000 шл.

**В своїй оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.**
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
200.000 Мп.

Видав: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Українське Спортове Т-во „УКРАЇНА“

улаштує для 6. лютого 1924 р.

у великій залі „Народного Дому“

ВЕЛИКІ ВЕЧЕРНИЦІ

з КОМІЛЬСОНОМ.

Одяг візитовий. Танці при світлі рефlectorів. Почат. о год. 9:30 веч.
Буфет у власнім заряді. — Першою оркестра. Вступ виключно за
поіменними запрошеннями, які можна забрати від І. П. в книгарні ім. Шевчен-
ка від 5—7 веч. 1—2

Два договори.

Договори французько-чеський та італійсько-сербський є нині предме- том живої дискусії в цілій європей- ській пресі. Вони є не тільки акад- мічними формулами, які зясовують якийсь існуючий стан, а хотять бути спробою поладнання можливих кон- фліктів у найближчій будучині. Оба вони мають спільну мету: піддер- жання миру, але шляхи до цієї мети в них різні.

Французько-чеський договір має бути обороною існуючого стану, створеного Версайським і Сен-жерменським договором, які призна- ли Франції та Чехословаччині вій- кові права і дали їм силу. Не диво, що ці держави мають повну підста- ву, коли силкуються усіма засобами боронити теперішньої своєї позиції. У згаданім договорі вони зобов'язу- ються взаємно допомагати собі на випадок загрози з боку спільних ворогів. Такими ворогами є нпр. можлива реставрація в Німеччині династії Гогенцолернів. Далі Чехо-Словаччина веде в середній Європі політику по лінії бажань Франції, консолідуючи держави зібрані в Союзі т. зв. Малої Антанті. Шкаво те, що французько-чеський договір признає у всіх спірних питаннях піддатись під осуд Союзу Народів і виключає якінебудь таємні допов- нюючі умови між двома дер- жавами.

Французький авторитетний денник „Журналь де Деба“ пише, що яс- ність цього договору збентежила Англію. У кожному разі ця ясність була дуже своєрідна, коли чеський міністр закордонних справ, д-р Бенеш, уважав дошляхним поїхати до Лондону, щоби розяснити льор- дові Керзону і Мекдональдові справжні наміри цього уряду. Дру- гий французький денник „Л'Ер Пароль“ ставиться трохи скептично до перспектив такого договору. Він підкреслює те, що цього року до- говор не в силі спаралізувати мож- ливої коаліції Німеччини з Росією, з метою реванжу. І взагалі ставить собі питання: чи політика Чехо-Сло- ваччини може покриватись з фран- цузською політикою?

Коли поставити поруч французь- ко-чеського трактату — свіжий до- говор Італії з Югославією, тоді всі суверенності щодо розбіжності інтересів водиножких держав вири- нають у зовсім новім світлі. Цей другий договір появилася в момент, коли всі надії першого договору редукувались з неможливістю поро- зуміння Італії та Югославії. Хоча від часу підписання між ними двома державами Салоніського дого-

вору, минуло більш як чотири роки і договір у Рапалло та конвенції у Санта Маргерита існували теоре- тично — практично Фіюме було вічно дошкульною болячкою між двома державами. Ніхто не вірив, що порозуміння у цій наболілій справі — можливе. Саме тому Че- хословаччина та Франція мала ви- гляди, що Югославія приступить до цілої низки трактатів в обороні своїх інтересів проти Італії.

Італія є поважною суперницею Франції на Середземній морі. Та вона мала звязані руки як довго її непорозуміння з Югославією не було поладане; тим більше, що й незлавівий конфлікт її з Грецією за- лишив за собою невдоволення на Балканах. Вона мала перед собою альтернативу: або найти форму дружби з Югославією або поста- вити й ультиматум про явчу війну. Порозуміння, яке найшов Мусоліні було плодом кількохмісячних обду- мувань та приготувань. Воно скін- чилось не тільки розв'язкою спір- них питань, але й повною згодою та союзом у господарсько-про- мислових спільних інтересах обох

держав. Італійський сенатор Бене- детто Чирмені, що присвятив цій справі окрему статтю у „Нас Фрас Прессе“, кінчить її таким здиву- ванням: „Французьке міністерство закордонних справ подало до ві- дома, що поладання Італії та Юго- славії було твором дружніх заслуг Франції як посередниці!“ Ясно, що нема більше неімовірного погляду. Югославія порозумівшись з Італі- єю, змінє констеляцію Малої Ан- танті, а тим самим обрахунки французької політики. І не на те давала Франція позичку Югославії на мілітарне зміцнення, щоби вона заходила собі сюзника, що стоїть на протилежнім боці французьких інтересів!

Оба згадані договори мають зо- всім різке значіння, залежно від становища на якому стоїть Фран- ція та Англія. Франція хоче про- довжувати політику наступаючо- оборонних союзів між державами і закріплення стану накиненого в Європі повонними договорами. Ан- глія вважає дошляхнішим шукати порозуміння між державами через посередництво Союзу Народів, які є протиположною мілітарної сили Франції. Англія дала не один доказ своєї політикою, що вона не є годити найбільше заважках ворогів. Хоча би своїм відношен- ням до Ірландії показала найкраще свій дипломатичний хист у цьому напрямку. Її незвичайно важка ро- ля супроти Франції, своєї недав- ньо союзниці, домогалась чимало терпцю і пруживости в цих остан- ніх роках, щоби зазначити свою орієнтацію до французької акції на окупованій німецькій території. Ось чому вона не дуже дружнім оком глядить на такі договори як фран- цузсько-чеський, а волею такі як ту- рецький, що є вислідком міжна- родної дискусії.

графії“, з якого надруковано було чотири товстих випуски та підго- товано до друку за останні роки ще кілька таких самих випусків.

Ця праця, хоча й зветься „Опы- томъ русской исторіографіи“, ледви чи не в більшій мірі освітлює історіографію українську, ніж росій- ську, й поки що вона лишається безперечно найгрунтовнішим дже- релом відомостей з української історіографії. Акад. Д. Багалій, який приступив у минулому році до скла- дання великого курсу української історіографії (з якого досі видано тільки перший не дуже широкий ви- пуск), у значній мірі наслідувє й ви- користовує історіографічний курс акад. В. Іконнікова.

Перший том (два випуски) курсу історіографії акад. Вол. Іконнікова має загальний, вступний характер: він містить у собі короткий начер- історичної методології, огляд роз- витку науково-історичних ідей, на- черк історії наукових товариств, які видавали матеріали по українській і російській історії, огляд архівів, музеїв і бібліотек — державних, мі- ських, церковних і приватних, сто- личних і провінційальних, які істу- ють на Україні, в Росії й поза їхні- ми межами й посідають матеріали цінні для української або російської історії.

Першу частину в другому томі свого „Опыта“ акад. Іконніков прис- вєтив оглядові старовинних наших літописів та інших пам'яток „рюри- ковичівської“ доби; в другій части- ні цього тому він дав детальний огляд так званих „литовських“ і козачь- ких літописів, а також хронографію, „житія“, окремих оповідань і подо- рожей литовської та козацької до- би; так само в цій частині розгля- нув акад. В. Іконніков „Історію Ру- сії“ Полетикі, „Литовське пові- стьованіє о Малой Росії“ Олександ- ра Рігельмана та деякі інші твори 2-ої половини XVIII. віку, які вє словах Іконнікова, „стоять на межі літописних оповідань і критичної історії“. В дальших випусках свого курсу, ще не надрукованих акад. Іконніков розглядав інші історич- ькі джерела тої доби, як листи, мему- ари, записки чужоземців.

Надруковані томи „Опыта істо- ріографії“ мають до двох тисяч сторінок. Величезний матеріал, зіб- раний у цій грандіозній праці, про- сто аж придушати читача. Курс цей не можна читати, його можна лише вивчити, досліджувати.

Академік В. Іконніков уложив у цей твір усю свою надзвичайну енергію та терпеливість і свої дуже широкі знання.

Виступивши на шлях наукової д- яльності в 60-их роках XIX-го сто- ліття, Вол. Ст. Іконніков на своєму і завжди зберігав найкращі ідеали „шестидесятників“. Його життя на- йже цілком зливалось з його науко- вною працею. Жити це значило для нього невтомно працювати, віддаю- чи всього себе, всі свої сили нау- ковій роботі. В останні роки він не тільки продовжував цю роботу, але складав навіть плани широкої май- бутньої діяльності, наче перед ним тільки починалося його життя.

Обсягом історичного знання та енергії з акад. В. С. Іконніковна з наших сучасних істориків можуть рівнятись тільки Мих. Грушевський та ще, може, Дя. Багалій. Академік

† Акад. Вол. Іконніков.

Не що давно одержано звістку про смерть академіка Київської У- країнської Академії Наук Володими- ра Степановича Іконнікова, не- стора наших істориків.

Академік Іконніков розпочав свою наукову історичну діяльність іще в 60-их роках минулого століття й не- впинно продовжував свою працю до останнього часу. Смерть захо- пила його серед наукових студій, які він енергійно провадив, не зва- жаючи на свій старий вік.

Наука спадщина, яку залишив по собі, як результат шістьдесяти- літньої праці, В. С. Іконніков, дуже велика. Він працював над україн- ською й російською історією, осо-

бливо над історією культурного розвитку України в Росії, був спів- робітником „Київської Старини“, в якій, між иншим, умістив у 1904 році цінний огляд історії Києва („Ки- євъ 1651—1855 гг., историческій очеркъ“), одну з найкращих праць з історії Києва, видану потім окре- мою книжкою; але найбільше сил віддав В. С. Іконніков студіям на полі української й почасті росій- ської історіографії, які здобули йому одно з найпочесніших місць серед наших істориків і катедру в Українській Академії Наук.

Свої історіографічні праці акад. Іконніков звів у одно в своїм вели- чезнім „Опытъ русской исторіо-

Пр. 86.24. В Імені Рівносправителі Поль- ської Суд окружний карний як Трибу- нал пресовий у Львові ринув на внесок Прокураторії Державної, що зміст часо- пису „Діло“ число 18 з дня 24 січня 1924 р. в арктиці від загрозомки: 1) „В ру- бріці: „З польських справ“ в оглядово- му першому 2) арктиці від загрозомки: „Політика Литви“ в огляді між слова- ми: „Польща як загрозба в з антикулу від за- год в он „Літога в згушах з між сав- тика в межах Рівносправителі в Польща в істрт дуже в від снів: Чи не прийдеться до кінца антикулу вистить в собі есто- ад 1) в антикулу в 2) 3) в к. ка 1) в 2) 3) вистить в в сф 4) в в зливад по-

конану в дни 23 січня 1924 р. в конфіскації за оправдану і заредає ши- щення цього накладу і видає до думи з 493 завою карного завак даль- шого використання того друкованого письма. Заразом видан наказ віді- чальному редактору тої часописі, щоби вє змінення помістка безплатно в шідла- шів часі і то на верхній сторони. Неви- конання того наказу потягне до одболю на- слідки заповіджені в § 21 стат. 17. XII. 18 2) в к. в. № 6 в к. 1805, а також заповіджені в статуті на граничу до 1) в к. 1) в к. 2) в к. 25 січня 1924.

В. С. Іконніков був не тільки автором енциклопедичного по своїй повноті курсу історіографії, він сам був живою історіографічною енциклопедією.

Видатним науковим талантом В. С. Іконніков не відзначався. Годі в нього булоб шукати якихось нових ідей, широких узагальнень, блискучих гіпотез та оригінальних концепцій, якими пересипані історичні твори М. Костомарова, П. Куліша, В. Антоновича, М. Грушевського або В. Липинського. Та В. Іконніков ніколи не заявляв претензій на геніальність. Навкільки, свою невинну наукову працю він скерував у сферу історіографії, в якій найменше потрібний талант і де праця вимагає в дослідника передусім енергії, терпеливості й знання, яких було в акад. В. С. Іконнікова надзвичайно багато.

З погляду сучасного українського історика, В. С. Іконнікову може бути зроблений закид, що він разом розглядав і викладав українську та російську історіографію, наче щось єдине. Та не забуваймо, що В. С. Іконніков виступив на полі наукової праці ще в 60-ті роки минулого віку, що більша частина його наукової діяльності пройшла ще тоді, коли слово „Україна“ вживалося дуже зрідка, почасти через цензурні заборони, почасти через те, що не було ще остаточно прийняте наукою (його не вживав довгий час навіть акад. А. Кримський). Не забуваймо й того, що так само викладали разом українську та російську історію й інші наші історики, н. пр. В. Антонович і навіть зівсім іще недавно — Д. І. Багалій (в його курсі „Русская история, том I: Киевская Русь“, виданому вже під час війни).

„Незлим, тихим словом“ повинні ми згадати невтомного працюючого на полі історичної науки.

Вячеслав Зайкин.

Причину того, що не всі що достійно складають обов'язковий і проц. податок на „Рідну Школу“, добуває дехто в недостатчі езекутивні. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обов'язок повинні бути більшим авторитетом,

Велика Україна.

Робітничі неприємності на Україні.

В зв'язку з вкороченням робіт на металевих фабриках України, що переходять в стан консервації згідно з постановою союзного господарського плану, вибухли заворушення в Катеринославській губернії, в Донецькому басейні та в Никитівському районі. Заворушення ці перепейшли в явний виступ проти большевицької влади. В Никитівському районі неприятели з'явилися в адміністративних частинах. Професійні спілки відмовились від всякого втручання до конфліктів між адміністрацією і робітниками в питаннях виплати ліквідаційних сум. Управи районних професійних спілок, уступаючи напорови рядо-

вих членів, зложили свої повноваження. На залізничних шляхах йде пересування військ в загроженні неприємностями фабричні осередки. Арештовано багато робітників. Всі підозвілі особи, що знаходяться на списках ГПУ, підлягають висилці на Схід.

Бранка.

На Україні проголошено бранку для військовій служби в червоній армії всіх, що родилися 1902 року.

Арештування духовенства.

В подільській губернії большевики порозкинули багато арештів серед місцевого православного духовенства яке ГПУ обвинувачує в поширюванні протибольшевицької агітації. (Русспресс*.)

Смерть М. В. Родзянкі.

Дня 25. січня ц. р. помер в Югославії голова II і III російських державних Дум Михайло Володимирович Родзянко. Багатий поміщик з роду Українець відіграв він досить важну роль в російському парламентарному житті. Ролью що завершення він в часі перших кроків великої російської революції ставши на чолі т. зв. Думського комітету, що замінив собою царя Миколи II. На чолі того комітету стояв до менту, коли владу перейняло Тимчасове Російське Правительство з ки. Львовим на чолі.

Велику політичну карієру зробив несподівано. Перед тим був земським діячем. Стояв він на чолі катеринославського губерніяльного земства. Ставши послом до II. Думи заняв місце її голови після уступлення з цього становища Гучкова. Цей останній уступив зі становища голови в знак протесту на вчинок Століпінна, що припинив був діяльність Думи на той ді, бажаючи поза нею переваги потрібний йому тоді закон. Родзянко був той який після цього триденного зв'язу на права Думи явився гідним кандидатом на місце голови. На становищі голови пробув він до кінця існування тої ніби парламентарної інституції. По політичній переконантності був членом партії октябристів, що вели переважно політику, так, щоб були і „вож ситий і коза ціла“. З одного боку були сліпий прихильниками династії а з другого хотіли бути поступовцями в спе-

цифічному, російському, тодішньому значінню.

Хоч з походження Українець стояв він завжди на великоросійському державному становищі, був отже неділимцем. В перших днях революції виявився противником радикальних змін та реформ в російському державному житті а прихильником старої монархії з тою ж династією, лише з заміненою фігурою на престолі. Політична роль того „сучайного“ політика закінчилась з приходом до влади Тимчасового Уряду.

Для нас, Українців, фігура ця ніколи не була симпатичною. Був це ренегат першої класи, що був більше Росіянином чим родолюбним Москаль. Нічого дивного, що ніколи ніде і нічим не причинився до зладження того невинного режиму, який давнє все українство в б. Росії до вибуху світової війни.

Помер він на еміграції в обставинах важкого, злиденного життя, маючи смертельних ворогів в російських чорносотенцях, що всю аму за перебіг революції склали чомусь на нього, але не люблений і не популярний також і в демократичних кругах російської еміграції.

В літніх намір будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбас про майбутність народу тої, хто жертвує на „Рідну Школу“.

Совітська Росія.

Таємний фонд політбюро компартії.

В бутирському районному комуністичному клубі заявив один із бідників повному зборови членів клубу, що представник місцевого фабричного комуністичного гуртка сказав йому про розпорядок Зіновєва відпустити із спеціальних фондів політбюро бюра необхідні средства фабричним і заводським гурткам на пропаганду в напрямі підтримки становища Центрального Комітету на час партійної дискусії.

Заява ця була заразке провірена присутнім представником комуністичного гуртка, котрий її потвердив і признався, що він сам одержав одного червонця від секретаря гуртка на те, щоби угостити товаришів, які сходилися часто до нього на балачку про партійні справи.

Провідник зборів запропонував здержатися від обговорення цієї справи перед точнішим її провіренням, бо як би це було правдою, то внесло би воно велику дезорганізацію в партійну рідню.

Важкі умови культурної земельної праці.

„Последніе Новости“ подають, що комісаріят земельних справ у Москві зменшив кількість пайків для співробітників сільсько-господ. інституції з 12.000 до 5.000, а опісля навіть до 3.000. На протязі 4. місяців зменшено кількість робітників в тій області до мінімуму. Зменшено також кількість робітників агрономічних інституцій. Громадські інституції майже скасовані зовсім, залишилися тільки повітові і губерніяльні. Сталося це з причини недостатчі фінансових засобів. Недостатчі платні виплачувані урядникам і робітникам неправильно, приневомили функціонерів-агрономів змінитися в звичайних олійників. Винайми садів, огородинцтво і пільна дрібна господарка стала джерелом доходів для колишніх агрономів. Праця в агрономічних лабораторіях є тепер неможливою, бо всі знавці і спеціалісти в тій царині мусять побічними працями заробляти на прожиток.

Присилайте складки на пресовий фонд на кв. ч. 28.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 15. — — —

В. МУДРИЙ.

21

Під знаком „непоголівщини“.

Причини до історії Українського Високого Шкільництва у Львові.

(Продовження.)

В двох випадках поліція арештувала прелегентів. 23. X. 1923 арештовано проф. Холодного, якому довелося просидіти більше тижня в поліційних арештах при вул. Яковича, а 9. XI. 1923 р. арештовано проф. Інж. Голіцинського. Йому не довелося сидіти так довго, як проф. Холодному. Дня 21. грудня 1923 р. розв'язала польська влада українське студентське технічне товариство „Основа“. Аргументами для розв'язання послужило те, що товариство не потрібне, бо нема студентів політехніки, отже немає воно кого гуртувати.

Польська преса вшепольського гавору з кожної такої ревізії чи візиту на викладах робила велику історію і намагалася звести всю акцію „під крила“ мітрополита Шептицького. Називалося це „каботажієм, конспіраціями, заговорами і т. д. від фірмою українського найвищого церковного достойника. Тій пресі бежалося дуже звести всю акцію Українського Вис. Шкільництва до якоїсь містичної „інтриги“. „Слово польське“ з 22. листопада 1923 р. ч. 321 було таке равне в ролі по-мечітка допліції, що привнесло список

всіх професорів українського університету, української політехніки та Кураторії Української Вис. Школи, назвало всі можливі локалі, де могли відбуватися виклади і подало навіть список урядників університетської канцелярії. На диво інформації були в переважаючій більшості фальшиві в кожному напрямі, як щодо складу учительського тіла, так щодо складу кураторії і університетської канцелярії, як також щодо локалів. Попали на сторінки „Слова польського“ такі люда, яким ніколи не снилося і не марилося мати щонебудь спільного з університетом. Та метою названої газети мабути і не було подавати точні інформації — їй хотіло лише про спровокування відповідних шикан з боку деяких органів польської влади у відношенні до урядників-Українців, що ніби то були професорами Українських Вис. Шкіл. Починало „Слово польське“ свій перший донос ще з 24. X. 1923 р. ч. 292, так: „За австрійських часів директор поліції зараз же розв'язав би товариства (ті, що давали салі на виклади — ВМ) — за те тепер директор поліції ніби не знає приписів і взагалі про ніщо не знає, хто дас локалі на нелегальні виклади“. А другий донос, на якому ми довше спинилися кінчився: „я робитися це все майже зовсім явно, і не знати, коли влада зробить з цим вже разкінець“. Як бачимо, то в обох випадках орган б. міністра освіти і професора

львівського польського університету Грєбського таки дуже старався помогти поліції, не шадячи очевидячки докорів на її адресу за несподієне виконання обов'язків. Оба наведені цитати мали промовляти до поліцейської амбції. Коли арештовано було проф. Холодного то „Слово польське“ в цитованій статті з 24. X. 1923 р. звивало поліцію, щоби його як придіпріанського українського емігранта видалити з Польщі очевидячки на Радянську Україну в науку за те, що брав участь в „кнованнях“ проти Польщі. Виклади звалися „кнованнями“.

Та коли все це йшло, то група тих студентів, що записалися на польській високій школі, ходила туди на виклади, але чула себе якоюсь ніяково передовсім у Львові. Ці люде вносили прохання про прийняття на ті школи одинцем, незорганізовано, криючися один перед другим зі своїми поступками. Вони мали ту свідомість, що грішать проти вимог дисципліни і солідарності, але мимо того це робили. Їх громадська совість не була зовсім чиста. Аж в курсі науки на польських школах вони почали організуватися. Вислідом тої їхньої організації були заходи біля того, щоби свій незорганізований і у високій степені негромадський і не товариський вчинок якоюсь оправдати перед усім українським громадянством. Їм хотілося реабілітувати себе і свої вчин-

ки перед тим українським громадянством, в якого інформацій вони не засягали перед довершенням тих вчинків. Вони поставили всіх і вся перед доконаний факт і старалися тепер видобути від відповідальних чинників нашого громадянства згоду на це, одержати апробату, а може й похвалу. Одначе це їм не вдалося.

Перш за все хотіли вони при помочі ріжних більше і менше впливових посередників навязати безпосередній контакт зі студентською езекутивною в шлях переговорів. Коли це не повелося, написали вони обширне письмо до всіх українських політичних партій, в якому намагалися виправдати свій крок. Партії не зарагували на це письмо. Отже й тут стрінулися з невдачею. Письмо своїм змістом дуже цікаве. Вони намагалися вказати, що їхній крок є високо патріотичний і ще зробили вони його в огляду на їхні тереси національної української культури і з огляду на придбання для української нації якнайбільшого числа культурних індивідуальних цінностей. „Поступок наш — писали вони — на ґрунті досюгочасних поглядів вважаємо лиш як зміну тактичних кроків до одної і тої цілі, до вигворювання вищого рівня національної культури, та до збудування свого Українського Університету“.

(Довічний біда.)

Метрикальні містерії.

Причини до більших і менших розпорядків.

Одним почерком пера східно-галицькі старости рішуть справу ведення метрик, аладжування метрикальних виписів та кореспонденції папохіяльних урядів „як метрикальних“. Конституція, автономія і самостійність гр. кат. церкви, права національних меншостей* і т. п. — все те не існує для східно-галицьких старостів і їх воєвідських вдовителів. Австрійські розпорядки, які не є ніякими законами, інтерпретують вони по своїй слодобі. За ними переступство своїх адміністраційних розпорядків стає погрожує карамі з кавчукового патенту з 1874 р. Крім того з правила покликують вочи на зарядження президентського видачу львівського (чи іншого) воєвідства та на розпорядок б. австр. міністерства внутрішніх справ з 16. вересня 1875 ч. 1767. Уважаю вказаним підійти до цієї справи з правного боку.

І так відносно мови в якій мають бути ведені метрики, ні б. австрійське, ні теперішнє польське правительство не видало досі ніякого обов'язуючого закону, ані розпорядку. Тільки в 1874 тодішнє австр. міністерство внутрішніх справ запитувало всі галицькі консисторії (всіх грех обрядів) про погляд в тій справі. Тоді наші консисторії, спіраючись на звичаю, який введено було в деяких парохіях, та на тім, що тодішні парохі добре володіли латинською мовою, заявили були, що гр. кат. парохії ведуть метрики тільки в латинській мові. Розуміється, що це не відповідало дійсності. Одночасно гр. кат. консисторії зачалися за дальшим веденням метрик в латинській мові. На цій основі видало б. австр. міністерство внутр. справ розпорядок з 16. вересня 1875 р., який не є ніяким законом, ані правно виданим і загально обов'язуючим розпорядком, бо його навіть не оголошено у Вістнику державних законів і розпорядків. В тому розпорядку міністерство, покликуючись на те, що метрики вже ведуться в латинській мові, не добачує причини для змін з тому напрямку і поручає, щоби в на далі придержуватися того звичаю. Запримічу тут, що вже тоді і пізніше все частіше більшість наших парохів вела метрики в українській мові. Те саме міністерство дозволило греко-орієнтальним на Буковині вести метрики в українській або румунській мові, Чехам — в чеській, Німцям — в німецькій, Сербам — в сербській, а галицьким Жидам — в одній з живих мов (українській, польській або німецькій). Одночасно міністерство дозволило сторонам вписувати до метрик свої імена, звання і т. п. власноручно в українській, польській або німецькій мові. Заразом розпоряджено, що метрикальні виписи, (витяги), як виписи з урядових книг вистягати дослівно годитися з вписами, отже мусять бути видані в тій самій мові, в якій ведеться відносні книги. Колиж мається на увазі не властиві витяги з метрик, тільки свідомство відносного акту (уродження, шлюбу, смерті), вільно властям, гд. сторонам жадати видачі таких свідомств в одній з краєвих мов (українській, польській або німецькій). Це домагання ведучий метрики обов'язаний словити, якщо володіє даною мовою.

Згаданий розпорядок б. австр. міністерства виданий на основі невіданих з дійсністю звітів наших консисторій. Крім того виданий він перед 50 літами. Отже ваяється внахронизмом і його вже за австрійських часів ніхто не придержувався. З часом під впливом розвитку національних течій, як і силою конченості, а саме, що наші парохі вносили з гімназій шораз женше відомостей з латинської мови і нею вже як слід не володіли, почали вони — крім давніх (які

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Кабінетна криза в Японії.

Як подають з Токіо, на днях можна сподіватися упадку японського кабінету.

Повстання в Мехіко.

Бої між мексиканськими революціонерами і державними військами продовжуються із змінливим успіхом. Повстанці заняли Вікторіяд і Темавліпас. Федералістичні війська обсадили наново утрачені міста Гвадалах'ру і Халіско.

Догана для Радена.

Центральний комітет рос. ком. партії прийняв і опублікував постанову, в якій висловлюється Раденков догану за його поведінку під час зворушень в Німеччині минулого року. Виявляється, що директиви для прайс ком. партії в ту пору видавало Політичне Бюро ком. партії, яке кермувало революційним рухом в Німеччині і що Ра-

дек ухилився від тих директив та провадив самостійну лінію. На думку Ц. І. Ка. поведінка Раденка була причиною невдачі комуністичного руху в Німеччині.

Конференція скандинавських держав.

В Стокгольмі на днях відбується конференція скандинавських держав, у якій візьмуть участь міністри закорд. справ Швеції, Норвегії, Данії і Фінляндії. Предметом нарад політичні та економічні справи.

Б. болгарський цар в Мінхені.

До Мінхену прибув б. болгарський цар Фердинанд. Його побут в Баварії пояснюють різно. Деякі газети надають йому політичне значіння, інші пишуть, що Фердинанд прибув на вітання своєї дочки з князем Віртемберзьким.

З польських справ.

Зі сойму.

В дискусії, яка йде в соймі над справою військової служби, правниця до вітосівців включно обстоює дворічну дівниця є за півтора річною військовою службою.

З денного порядку останнього засідання відпала справа закону про доріжжаний мірник при заробітних платнях. Сталося це тому, що ліві партії хочуть перевести ревізію сього закону. Річ в тому, що в другій частині арт. 1. сказано, що заробітні платні не може вносити більше, ніж зваляORIZEDовано заробітні платня з р. 1914 р. і таке поставлення справи не полагоджус квестії, виринув проєкт, щоби нормування платень поставлено в залежність від зросту доріжжі продуктів першої потреби у відношенні до ціни цих продуктів в р. 1914.

Чергове засідання сойму в четвер. На ньому буде представник польського правительства відповідати на наглі внески лівих партій в справі „Поготов патріотуф польських“. В однім з них внесків згадується отсі тайні організації польської реакції: „Польський Закон Фашистів“, „Лицарі Монархізму“, „Поготов патріотуф польських“. Та конспіратори не обмежувалися до праці в цих організаціях, вони використували для своїх цілей всякі явні організації, головним чином гуманітарні. У внеску згадується про толерування організації „П.П.П.“ був. міністром внутр. справ Керіком, б. мін. освіти — Гломбінським і б. військовим мін. Шептницьким. Другий внесок (Чапінського) торкається участі польського духовенства у „фашистському“ русі.

вже вели) — майже всі вести метрики в українській мові. Це довело до того, що державні власті і консисторії не тільки толерували такий стан, але навіть були примушені дати на це виразний дозвіл. В наслідок цього тепер усі парохі ведуть метрики в матерній українській мові. І це є зовсім природне. Обов'язком наших консисторій, рахуючись з даними обставинами, є видати до своїх душпастирів загально обов'язуючі постанови щодо способу і мови, в якій мають бути ведені метрики, подати це до відома світських властей і представити цей дійсний стан справи польському міністерству внутрішніх справ та домагатися видачі розпорядку до низчих властей, щоби вони на власну руку не бралися рішати мовної справи всупереч дійсним обставинам і не тероризували нашого духовенства несправедливими карамі.

(Доклад — буде.)

Вітос шукає нових теремів.

Вітос — хитрець. Бачить, що в дотеперішній домені земля горить під його партією, що тут доведеться спасувати перед „визволеннями“ і сепесіоністами з „Пяста“, пробує здобути нові терени в Познанщині і сюди вибрався в агітаційну подорож. Вшехпольська познанська преса не віщує своєму підсудковим великих успіхів.

Визволени і сепесіоністи з „Пяста“ в останніх тижнях скликали понад 30 віч у Зах. Галичині (м. н. і в родинному селі Вітоса), на яких піддали острій критиці поведіння п'ястівців.

Чому Йонг поїхав до Польщі?

Командор Йонг, фінансовий радник Польщі, другим наворотом недовго забарився у Варшаві: на днях виїжджає, бо не може договоритися з мін. Грєбським. Йонг змагав до зміни дотеперішнього довідного характеру місії на місію інструкторів в окремих відділах скарбової державної господарки.

Як подє „Час“, Грєбскі прийняв пропозицію Йонга з застереженням, що польське правительтво обміркує можливість покликання англійських фінансових інструкторів в області залізниць і квалості, відносно інших областей відложено розмову на пізніше.

В останніх днях Йонг зажадав доступу до різних актів і зїставлень, які є руках мін. скарбу. Грєбскі відмовив. Супроти цього Йонг заявив, що не маючи пригожих умовин праці, виїжджає з Польщі.

Преса.

„Принципова справа“.

Наша стаття „Права й обов'язки“ (ч. 18, з 26. січня ц. р.) до речі — в своїй есенціональній частині в цілості сконфіскована, дала привід „Газеті Львівській“ випустити передовницю під обіщуючою назвою „Принципова справа“ та поставити до нас кілька запитів. Перш усього „Газ. Львівська“ в „принциповій“ полеміці з нами почувасться досить ніяково.

„Розуміється — каже — важко відповісти на ряд герсайських зворотів, якими радо користується той сьогодні найпопулярніший український шоденник і з яких довідалася ми не без захоплення, що польська преса переживає „дну оргію добробочення“.

Після цієї „похвали“ починається висниовання деяких подробиць.

„Нагороду“ національним меншостям за їх льочність і державну довірність намірять не — як думає „Лізо“ — Польки, але державу. Український народ дотепер не здав горожанського існу, бо те, що український народ здав вже йонг зріпості, боронив збройно за своє найцінніше шаво“ — справді не має свідомств

зріпості, важного в границях польської держави“.

Хоч як настирливо „Газ. Льв.“ вимагає від нас відповіді, то — на жаль — ми не є в спроможности дати її так ясно, докладно й вичерпуючо, як ми того бажалиб. Власне на площині „прав і обов'язків“ ми находимся в становищі парія, наз якими постійно, як Дамоклів меч що найменше висить зловіщий прокураторський олівець. Та постарасмося кількома словами засувати наше відношення до „принципової справи“. Панове з „Газ. Льв.“ і всі ті, які з ними гармонізуються в „принципових справах“, перш усього повинні прийняти до відома, що „герсайським зворотом“ польська нація завдячує юридичне оформлення своєї державности. „Принципова справа“ починається для наших противників там, де вона для нас — з природи річи — кінчається. Одночасно того рода „принципи“ не можуть для нас бути принципами. Державна, державна організація не є нічого аксіомно стійкого, не є незмінною величиною в своїх складових частинах і в своєму змісті. Справжня держава є організацією означеного гурта громадян, організацією договірною характеру. І тільки на тій основі построена держава будувати потягас за собос вимоги морального, добровільного значіння.

„Державна вимагає, щоби ті, в яких сит не лежить, втякали на підчинені маси (podległe gmasze) в напрямі узгіднення їх аспірацій з інтересами держави в її найважливіших потребах“.

Не хочемо давати оцінки цим претензіям. Що не таке за „подлегле ржеше“, кому вони підчинені, Господь знає. Помінаючи побожні інтенції, мусимо ствердити, що весь вплив на маси від чотирьох літ засвоєв собі на терені українських земель поліція, жандармерія, адміністрація, всякі насміні креатури, всіми силами усуваючи всякий инший вплив. І їхній вплив в напрямі „узгіднення аспірацій“ досі не дав бажаного для „Газ. Льв.“ наслідку.

або — як лагідніше — означає це „Газ. Льв.“ — мовля — „обмеження“ в царині політичній і шкільній зводяться троште до дрібничок, а саме „до нищення (перенія) державною ть напрямі в українській поліції і в школах, яких не може (державо) толерувати“.

Ну, ну, нічого собі „програма“. І на її основі вимагається від україн-

ського народу самопосвяти і само-вдречення для річей органічно йому чужих.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Німеччина поновитиме пошти окупації Пошура.

Німецький кабінет значною більшістю голосів висказався за даль-шим покриванням коштів у зв'язі з окупацією Пошура. Це рішення кабінету запало після нагальної промови мін. фінансів Лютге проти директорів Німецького банкового банку, котрий робив у правител-ства заходи в протичому на-протку.

Ружунія приймає пезичку.

3 Парижа заперечують вістку де-яких англійських часописів, начеб Ружунія відкинула французьку по-внчизу 100 міль. франків. Ця справа є тепер у сенаті, а лише фінансові проєкти законів відсунули на якийсь час її полагоду.

Мекдонельд до Пуанкаре.

Мекдонельд переслав за посе-редництва англійського амбасадора в Парижі письмо до Пуанкаре в котрім, як відомо, „Д. Тел.“ зазначує, що францусько-англійські взаємини втрачили на прчачнім ха-рактері. Мекдонельд готов відбуту нараду з Пуанкаре, щоби дійти до повного й остаточного порозуміння. Відповідь Пуанкаре вручив Мекдо-нелюві французський амбасадор у Лондоні Ст. Олер.

Греція й Росія.

Райтер звідомляє, що грецьке правителство ухвалило старатися навести торг. взаємини з Росією.

Веніельос мліс.

„Н. фр. Гл.“ з Атен: Веніельос учора змінив адресу. Лікарі заважили, що це нервова серця. Веніельос мав суперечку з пос. Пеланастасі, котрий виступив проти знесення заборони роялістичних часописів. Веніельос сханлюваний відповів: „Так не принеодите мене прокла-мувати республіку. Ви надто під впливом військової партії!“ Парля-

мент признав Веніельосови до-віря, ухваливши знесення вгаданої заборони.

Оборонний договір Італії й Югославії.

Італійсько-югославянський дого-вір устанавляє взаїмну неутраль-ність в разі війни одного з кон-трагентів з третьою стороною. Уст. 2. передбачує оборону в разі провокації нападу або погроз ин-ших держав. В таких випадках оба правителства устанавлять засоби співдіяльності.

Людендорф заповідає похід на Берлін.

„Форвертс“ містить інтерв'ю Лю-дендорфа з кореспондентом нюрн-ського час. „Афтен-Постен“. Люден-дорф заповів у відповідній хвилі свій новий похід на Берлін. Гостро висловився про Кара і Льюсова, яким закидує, що вломили слово під впливом кардинала Фальгамера і кн. Рупрехта.

Б. Болгарський цар просить о побут в Болгарії.

Б. цар Феодланд, що є тепер у Відні, звернувся до болгарського през. мін., позволити йому приїхати на короткий побут до Болгарії для погоди прихистних справ. Болгар-ське правителство повідомить ма-буть Фердинанда, що приїзд його до Софії не бажаний.

Боротьба за незалежність Леніна.

Віденські часописи звідомляють, що в совітських колах іде боротьба за наслідство по Леніні нагальніше, як це наверх здавалося би. За кандидатурою Чічеріна заявляється передусім сов. дипломатія, бо спо-діється, що тоді скріпиться загр. положення Росії.

Вальоризаційний франк.

Нині 31. с. м. 1 злот поль. = 1 900.000, на 1. II. 1 840.000. Франк вальоризац. тютюновий від 28. I.—3. II. 1 910.000, залізничий і поштовий від 16—31 січня 1 900.000.

Нурс грошей.

Нині дальш тенденція знижкова. Обо-рот слабій.

Долар ам.	9,100,000—9,270,000
Долар канад.	8,600,000—8,700,000
Чеські корони	272,000—276,000
Лей	40,000—40,000
Фунти штерл.	36,500,000—37,500,000
Марки нім. стар. ем. тис.	250,000—260,000
Франк франк.	400,000—000,500

20 кор.	41,500,000—42,000,000
20 франк.	37,000,000—37,500,000
20 марк нім.	44,000,000—45,000,000
10 рубл.	35,000,000—36,000,000

Кор. австр.	825,000—850,000
5 кор.	4,100,000—4,200,000
Фльорени	2,000,000—2,500,000
рубли	3,250,000—3,300,000
кюпони (за рубл.)	1,200,000—1,500,000

Варшава 30 II.	Долари Зед.	Лейжв
9250, 9850, 9475, 9575	9,375	фр. франк зол.
1,4842		
Чехи:	Бельгія	384,500 388,500 380,500
Лондон	41,400—419,0—31,500—40,650—39,850	
Нью-Йорк	9,200, 9,500, 9,450, 9,550,	
9,550.	Париж	425, 431, 435, 427, 427, 430
277,750.	Швейцарія	1,620, 1,675, 1,625,
1,641, 1,609.	Відень	134, 121, 132, 132, 134
Італія	408, 405, 500, 408, 500	золоті 1,400
1,450		

Шріф 30. січня 1924. Голандія 215,60. Ночій-Йорк 579. Лондон 2465. Париж 26,57. Медіоні 25,20. Прага 16,65. Буда-пешт 0,0204. Бухарешт 2,95. Бельград. 6,65. Софія 4,14. Відень 0,008150. австр. стеми кор. 0,008150.

ДОБРА НАГОДА!

Хто має на продаж Б.БЛІОТЕКУ з 200—300 книжок, нехай оголоситься листовно на подану адресу. Найрадше куплю: Виданничу спілку, б бібліотеку найзнаменитших повстей (додаток до Діла) річники „Зорі“, універсальна бібліотека і т. в. Плещу доларами. Спис книжок з поданням ціни вислати на адресу: 1917 2-3 Rev. W. KINASH 815. N. Franklin str. Philadelphia, Pa

30-літня біома.

Львів, 30. січня 1924.

Рух на біржі очікуваний, загальний обо-рот 250 тис. Тривожний в житті, вісці, віт-речю, фасолі, гречці, виші, кукурудзяному герсіку й кукурудзяній муці. Подія обидва перевищили помит. Сильне зашка-вання вісмом. Ціни зближаються о 10—15 пр: в наслідку цього мука подемовала в тому самому відношенні. Тенденція вишкоч-но знижкова, настрої оптимістичні.

Пшениця красна „1“, з 1923 р.	37,000,000—38,000,000*
жито галицьке „1“, з 1923 року	28,500,000—26,500,000*
жито гал. „2“, з 1923 року	22,000,000—23,000,000*
жито гал. „3“, з 1923 року	25,500,000—26,500,000*
фасоле біла	68,000,000—69,000,000*
Мука пшенична 65% „1“	38,000,000*
„55% „1“	64,000,000*
„70% „0“	48,000,000*
життя 60	65,000,000*
„70% „4“	57,000,000*
Гречка кукуруд. (лізко Львів)	77,500,000*
Мука кукур.	57,500,000*
Отруби пшеч. нетто без мішк. „1“	14,000,000*
життя	13,000,000*
сіно солонче красне прасоване (лізко)	7,500,000*

Тимі давніші ціни мого Львів бруто за нетто включно з мішками. Ціни розулітсь в польських марках за 100 кг. без споживного податку. Місце ставля завадувчени. *) Ціни опітові без трансакції.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Великі Вечерниці Соцпал-Батька відбудуться в суботу, 2. лютого с. р. в огри-ті й прикрасній салі при вул. Руській 20. Стій візтовий. Початок год. 8. веч. 1328 1—1

Звичайні Загальні Збори Тов-ва „Жу-воча Громада“ в Тернополі відбудуться в неділю, дня 3 лютого с. р. о год. 3-й по пол. в салі „Бесіда“. Проситися о ви-найшльшійшу участь. — ВИДІЛ. 1330

Богословія. З огляду на те, що вартість долара впала, а друкарські ма-датки значно збільшилися адміністрація є змушена піднести ціну книжечки (3—4 книжки з 25 ст. на 40 ст. американської). 1320 2—4

Ширіть ваш часопис!

Дрібні оголошення.

УПРАВ. настуку належне знайомість з ін-тудігентною молочною вдовою власто-тальною землею або коїєю торговою. Зголо-шення письменно приймає Адм. „Діло“ під „Агроном“. 1332 1—1

ПРОСИТЬСЯ тов. Кузи подати адрес до Адм. „Старий“. 1331 1—1

ПОТИ на скрипку, фортепьяно, мішані й мужеські хоры, сольові пісні, виклада Музична Накладна ТОРБАН Львів, вул. Осолінських ч. 6. 1942 6—10

ОГОЛОШЕННЯ.

Подяка.

Подобалося, вшанованому покійнику до Себе нашого Найдорожчого Мужа і Бать-ка о. Анатолія Козленича, праща в Би-сторії, котрий уловився дня 11. січня 1924 р. в 58 році життя. Уважимо своїм обов'язком довести на отсім місяці серде-ку подяку всім, що в такім горю посі-пиди нам й спільно помічці, дальше всім, що своєю численною присутністю зичи-валися до зведення сурожного оброку. Б окрема дякуємо о. Грещиничеві й Силь-ної та Ів. Манкову, місцевому учителю за приготування до похорону і всему ду-хленству н-бужського деканату. Дальше дякуємо м. Ш.-Івану й всім відвісальні урядникам, о. Миколю й п. Ястремській. 1330 1—1 Жона і доця.

II. Звичайні Загальні Збори Українського Краєвого Тов-ва Опіни над Інвалідами

відбудуться дня 2. лютого с. р. (суботу) о год. 5. по пол. в салі бібліотеки тов-ва 1329 „Прогіс“, Ревіз 10. II. нов. 1—1

НОВИНКИ.

— **Конфіскація.** В останній (22) ч. „Діла“ сконфісковано майже цілий томик з Праги про „Світ об'єднання“ і кілька рядків звіту із розправи проти Данила Стаського; цензор викреслює у і прикметки перед словом „стан“ і „положення“ українського шкідництва.

— **Висота шкєрного в лютім 1924 р.** Львівський магістрат установа на лютім п. р. ком. ре в сілзуючій висоті: 1) для помешкань, що констрували в 1914 р. 50 к. устанено множики 93,221, 2) для мешкань, що в 1914 р. констрували вище 50 к., уста-нено множики: а) для мешкань з 6 кімнат, для шкіл і урядів 94,031, б) для меш-кань понад 6 кімнат 109,279, в) для пен-сіонерів 174,329, 3) для крємінь і проми-слових локаліт 134,618.

— **Арешти.** Сьогодні 30. I. п. р. о год. 7-30 рано вляв відділ поліції до т-ва „Зоря“ у Львові і зробив ревізію в усіх кімнатах т-ва. Комісар поліції, що стоєв за чою вирази не подав причини ревізії. В хвилині, коли не пишемо, відбувається далі ревізія, почата ще досі в локаліт редакції і адміністрації часопису „Вперед“. Крім цього досі переідено огляну ревізію в студентській харчині і в поме-шканнях студентів п. Кавалії і п. Ко-цюби. Крім того ревізія відбулася у редакції „Нової Культури“, у помешканні „Міщанського Братства“ і в бурсі У. П. Т. при вул. Хшановської ч. 9. Арештовани м. в. ред. „Вперед“ Авт. Чернецького, Калетинського, Бобровського і Кошика.

— **Полєнші в оборотах девізами.** В найближчих днях має повинитися розпо-рядження міністерства фінансів, яке змі-нить у деім обов'язку тепер девізони розпорядження. Будуть дозволені креди-тові трансакції у чужих валютах. Міністр фінансів дістане право дозволяти пооди-ноким банкам вести опроцентовані рахунки в закордонних валютах або приймати вклади у тих валютах, при чому виплати тих рахунків та зворот отих вкладів буде переводитися в ефективних чужих валю-тах. Валюти, які впають до бану на бі-жучий рахунок, будуть вважатися легаль-но придбаними. Банки дстануть право уділювати підприємствам кредитів в за-кордонних валютах. Те саме розпоряджен-ня збільшить суму м. п. дозволену до ви-нозу за кордон, до рівновартості 1000 год. п.

— **Дез-лік Людо-в** хотів такий факт: В 3 швадроні 14 полку уланів зголошався до швадроні резервіст Станіслав Кухарські. Як старий ковар він просив дозволити йому носити нестрижене волосся, мотивуючи „свою просьбу тим, що його служба тречас тільки 4 тижні. Сержант 3 швадрону ка-зав наскільки острити резервіста, при чім гетько скатував його, так, що його викла-во неприємного до диччї, а в так до-тавлення для умово хорих в Пере-вощі.

— **Милоченна пригода польської школи.** З Добромиля подають, що не-вдаче особи в біжні буди ку в львівській школі байже 300 шиб. „Газета Цоден“ пише, що тут мають до д. л. а в землеком-гєйдамській „Бонюк“ нападків Г. т. в. Залізняка.

— **Підвищення Львівський магістрат** віданням тарифу на 9 проц. з 1. лютого 1. лютого комерсальний тариф підвищиться на 2,0 проц., а за че-дальше ступєнь 2,50 проц.

За Редакцію відповіли Ов. Кувань.